

قهرمانان ملی و فرهنگ جدید برای دانش آموزان

حجت‌الاسلام همایون صدوقی
سرپرست دفتر طراحی و تولید بسته‌های یادگیری

در حوزۀ برنامه درسی یک سری قوانین وجود دارد که حین تالیف کتاب‌های درسی باید رعایت شود. یکی از این قوانین این است که موضوعاتی همچون ایثار و شهادت باید در کتاب‌های ادبیات فارسی، مطالعات اجتماعی، دین و زندگی و هدیه‌های آسمانی گنجانده شود که البته در عین حال تلاش سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی این است که این مباحث در کتاب‌های رشته‌های علوم پایه و تجربی نیز وارد شود.

هم اکنون مضامینی همچون ایثار و شهادت با حجمی قابل توجه در کتاب‌های درسی مدارس وجود دارد، طوری که می‌توان گفت در هر پایه تحصیلی حداقل در یک درس به این حوزه پرداخته شده، چرا که گفتمان حاکم در سازمان پژوهش این است که شخصیت‌های برجسته مقاومت، ایثار و ظلم ناپذیری به عنوان اسوه به دانش آموزان معرفی شوند. از جمله این شخصیت‌ها سردار شهید قاسم سلیمانی است که نه اکنون بعد از شهادتش که قبل از این اتفاق نیز تصمیم براین بود به عنوان یک الگوی رفتاری و شخصیتی به دانش آموزان معرفی شود.

برای رسیدن به این هدف و شکل دادن به ساختار شخصیتی دانش آموزان، با توجه به این که آنها در کدام پایه و مقطع تحصیلی درس می‌خوانند از قالب‌های مختلف مثل شعر، داستان یا نثر جدی استفاده می‌شود. براین اساس هرچه به مقطع ابتدایی مخصوصا سه پایه اول آن نزدیک می‌شویم استفاده از زبان هنر، شعر و داستان در بیان مفاهیم ایثار و شهادت جدی تر می‌شود و هرچه از دوره ابتدایی دور و به مقاطع بالاتر نزدیک می‌شویم استفاده از نثر جدی غالب تر می‌شود. علت این است که در دوره ابتدایی باید مفاهیم از کاتال احساسات بیان شود ولی در مقاطع متوسطه باید از احساسات فاصله گرفته و ذهن و تفکر دانش آموزان را با مفاهیم مرتبط با مقاومت درگیر کنیم.

هدف ما در برنامه‌های درسی نیز رسیدن به این نقطه و محقق شدن رویکرد فطرت گرایی توحیدی است که اگر بخواهد در شخصیت دانش آموزان بروز کند، باید خود را با صفت مقاومت پذیری درمقابل آلودگی‌های زمانه که استکبارالقا می‌کند، نشان دهد. وزارت آموزش و پرورش در واقع به دنبال این هدف است که البته بی شک دست یافتن به آن دشوار است زیرا از يك سو باید استقلال شخصیت، حریت،آزادمنشی و تفکر و خلاقیت را در ساختار شخصیتی دانش آموزان نهادینه کند و از سوی دیگر از آنها بخواهد در راستای هویت بخشی به شخصیت شان از رهگذر معرفی شخصیت‌های برجسته انقلابی و چهره‌های مقاومت قدم بردارند. با این حال یکی از اهداف دفتر تالیف کتاب‌های درسی، ایجاد فرهنگ جدید در دانش آموزان است نه فرهنگی که مبتنی بر پذیرش صرف باشد بلکه فرهنگی که دانش آموزان آن را متفکرانه انتخاب می‌کنند و با این تفکر سالم به صورت خودخواسته همراه می‌شوند.

تدوین ۸۰۰هزار پایان نامه

باموضوع «گفتمان مقاومت»

احمد حیدری، سخنگوی دانشگاه آزاد از انتخاب موضوع «گفتمان مقاومت» به عنوان یکی از موضوعات سامانه پایش (پژوهش‌های اثرگذار یکپارچه شبکه‌ای)، پس از شهادت سردار قاسم سلیمانی خبر داد و گفت: پیش‌بینی ما این است دانشجویان دانشگاه آزاد در ۱۵ ماه آینده بین ۷۰۰ تا ۸۰۰ هزار پایان‌نامه، رساله دکتری و مقاله با این موضوع به جهان اسلام هدیه دهند.

وی افزود: بعد از اضافه شدن موضوع گفتمان مقاومت به سامانه پایش، قرار است بین ۷۰۰ تا ۸۰۰ نظام موضوعی زیر مجموعه آن، شامل مهم‌ترین مؤلفه‌های فرهنگی مقاومت اسلامی، راهکارهای مقاومت و همبستگی، معاندان این مفهوم و چگونگی مقابله با آنها مشخص می‌شود. ^{مهر}

جنایت‌های آمریکا وارد کتاب‌های درسی می‌شود

نمایندگان ملت در مجلس شورای اسلامی در واکنش به ترور سردار پرافتخار شهید حاج قاسم سلیمانی به دست مزدوران جنایتکار آمریکایی در جلسه علنی یکشنبه گذشته طرح «الزام دولت به تعیین سرفصل جنایت‌ها و توطئه‌های آمریکا در کتاب‌های درسی مدارس و دانشگاه‌ها» را با ۲۳۱ رأی موافق، دورای مخالف و

پس از آنکه در جریان این نشست، نمایندگان مجلس شورای اسلامی در واکنش به ترور سردار پرافتخار شهید حاج قاسم سلیمانی به دست مزدوران جنایتکار آمریکایی در جلسه علنی یکشنبه گذشته طرح «الزام دولت به تعیین سرفصل جنایت‌ها و توطئه‌های آمریکا در کتاب‌های درسی مدارس و دانشگاه‌ها» را با ۲۳۱ رأی موافق، دورای مخالف و

بررسی وعده وزیر آموزش و پرورش برای ورود زندگینامه شهید قاسم سلیمانی به کتاب‌های درسی؛ وعده‌ای مهم و حساس با ریزه‌کاری‌های فراوان

آموزش غیرت

قهرمان ملی همیشه شباهش از دیگران جداست. اگر برای دیگران جانپست، برای قهرمان ملی هست، اگر صف دیگران شلوغ است، برای قهرمان ملی راه باز است، اگر غربال‌ها برای دیگران ریزو سخته‌گیر است برای قهرمان ملی غربال‌ها کنار می‌روند. اسم حاج قاسم سلیمانی که می‌آید حتی بعد از شهادت و هجرت به دیار اید، درها و راه‌ها با می‌شود، حتی فرش قرمز می‌اندازند جلوی کتاب‌های درسی که سردار قدم رنجه کنند داخل شود.

این حُسن قهرمان ملی بودن است، قهرمان که باشی وزارتخانه آموزش و پرورش خود پیشنهاد نگارش می‌دهد و وزیر می‌شود. زبان وزارتخانه که سردار به عنوان نماد عزت و غیرت و هوش ایرانی و به مثابه بخشی پرغرور از تاریخ ایران باید با همه بزرگی‌اش خلاصه شود در برنامه‌های درسی که زندگی‌اش بشود بریده‌ای از گفتمان مقاومت اسلامی و خودش از زوای همه افسانه و اسطوره‌ها بشود یک الگو. قرار است سردار شهید حاج قاسم سلیمانی و چکیده زندگی‌اش وارد کتاب‌های درسی شود، مثل سردار همدانی که شد و مثل شهید محسن

حججی که ویژه تر شد، مثل شهدای شاخص مدافع حرم که شدند و مثل بقیه قهرمان‌های ملی، اگر چه نه چندان پر تعداد ولی به هر ترتیب که بود در این ۴۰ سال وارد کتاب‌های درسی شدند. کتاب درسی برای قهرمان‌ها یک جور حریم امن است. کتاب که نوشته می‌شود قهرمان‌ها در آن جاگیر می‌شوند و زندگی‌شان برای سال‌ها و بارها مرور می‌شود و این که چه بوده‌اند و چه کرده‌اند می‌لغزد میان کلی مفاهیم تئوری و عملی و آن وقت خیلی‌ها که بزرگ شوند و از دانش آموزی در آیند یادشان می‌آید فلان قهرمان که بود و چه کرد. قهرمان ملی به این ترتیب زنده می‌ماند و یک تاریخ واضح و گویا، یک تصویر روشن از یک شخص، از یک راه و از یک مکتب.

جداست. شهید محسن حججی هنوز یاد و

خاطر ه اش زنده بود و تصویر عجیبش در چنگ خولی داعشی پشت پلک‌ها می‌خزید که به عنوان یک نماد وارد کتاب‌های درسی کلاس دوازدهم شد؛ شعر «شکوه چشمان تو» را برای شهید حججی سروده‌اند که حکایت بریده شدن سر و استقامت اوست. شهید حاج حسین همدانی، مستشار ارشد سپاه پاسداران نیز وارد کتاب‌های درسی شد، به همان شکلی که چهار شهید شاخص مدافع حرم، مجتبی ذوالفقار نسب فرمانده تکاوران ارتش، محمدرضا دهقان دانشجو و طلبه بسیجی، علیرضا توسلی (ابوحامد) از تیپ فاطمیون افغانستان و مصطفی بدرالدین از حزب... لبنان وارد کتاب فارسی پایه دوازدهم شدند.

این حتما پاداش فداکاری است؛ فداکاری نه حتما از جنس رزم که از جنس جان دادن برای آموزش و پرورش با رها اعلام کرده که کتاب‌های درسی اصلا گنجایش این همه تقاضا را ندارد و اگر وزارتخانه بخواهد به یک موضوع رخصت حضور بدهد، باید آنقدر بالا و بالا باشد که ارزش خواندن و مرور کردن و آموختن داشته باشد، مثل مفاهیم تائین اجتماعی که البته بعد از سه سال چانه زنی از امسال وارد کتاب‌های درسی شد.

با این حال حساب قهرمان‌های ملی از همه

بدون رای ممتنع از مجموع ۲۳۹ نماینده حاضر در قالب یک ماده واحده تصویب کردند. براساس این طرح، وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظفند با بهره‌گیری از همه اسناد تاریخی به ویژه اسناد بر جای مانده از لانه جاسوسی آمریکا در تهران، سرفصل

جنایت‌ها، توطئه‌ها، خیانت‌ها و مداخله‌های نظام استکباری به خصوص دولت آمریکا علیه ملت‌های آزاده جهان با اولویت ملت ایران را در برنامه‌ها و کتاب‌های درسی مدارس، مؤسسات آموزش عالی و دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی کشور اعم از مراکز وابسته یا تحت نظارت این وزارتخانه‌ها بگنجانند. / جام‌جم‌دیلی

قهرمان، بدون افراط، بدون تفریط

ابراهیم هداوند میرزایی / مدرس ضمن خدمت کتاب‌های درسی
پرداختن به قهرمان‌های ملی در کتاب‌های درسی اقدامی ضروری و بسیار مهم است؛ چون باعث آشنایی نسل نو با این افراد و مفاهیم با ارزش انسانی و اخلاقی که خلق کرده‌اند، می‌شود. قهرمان، قهرمان است و سن و سال و جنسیت نمی‌شناسد، پس در معرفی قهرمان‌های ملی گاه می‌شود از سردار شهید قاسم سلیمانی نوشت و گاه می‌شود از شهیده سهام خیام ۱۲ ساله و حتی از مریم میرزاخانی ریاضیدان یاد کرد. البته در گنجاندن زندگی نامه چهره‌های شاخص و قهرمان‌های ملی در کتاب‌های درسی نباید دچار افراط و تفریط شد یعنی نباید فضایی را به وجود آورد که اغلب مطالب کتاب‌های درسی مربوط به این اشخاص باشد چون پرداختن بیش از حد به قهرمان‌ها تبدیل به ضد ارزش می‌شود و جاذبه‌اش را از دست می‌دهد، همان گونه که تفریط می‌تواند به فراموشی این اسوه‌ها و اسطوره‌ها منجر شود.

پس درعین حال که حضور قهرمانان ملی و انسان‌های اخلاق مدار و فداکار در کتاب‌های درسی ضروری است برای حفظ ارزش و جایگاه آنها نیز بهتر است از این افراد تنها در یک یا دو درس آن هم در یک یا دو پایه تحصیلی نام برده شود، ضمن این که اگر محتوای آموزشی به صورت شعرو داستان باشد میزان اثرگذاری اش بر دانش آموزان به مراتب بیشتر از متون ساده خواهد بود.

همچون شهید قاسم سلیمانی که آسمانی

شد مثل روزگار حیات یک بار دیگر اوج بگیرند، این بار در ذهن نسل جوان و نوجوان.

آداب حراست

معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش بخشنامه کرده که برای ارج نهادن به فرهنگ ایثار، جهاد، مقاومت و صیانت از میراث گرانبهای شهدا و ادای احترام به شهید مکتب مقاومت و ایثار شهید حاج قاسم سلیمانی) همه مدارس موظفند برنامه‌های فرهنگی داشته باشند.

بخشنامه می‌گوید در صبحگاه مدارس و آغاز امتحانات باید پیام رهبر انقلاب قرائت شود و قبل از شروع کلاس‌ها و جلسه امتحانات نیز باید به احترام این روح ملکوتی یک دقیقه سکوت کنند. بخشنامه می‌گوید پرچم ایران در مدارس و ادارات باید نیمه افراشته باشد، مدارس مرزین به پرچم‌های مشکی شوند، سخنران به مدارس باید از جنایات و دسیسه‌های دشمن تشریح کند و صبح‌ها شعار مرگ بر آمریکا سر داده شود، عکس شهید قاسم سلیمانی نیز باید به محیط‌های آموزشی بیاید و بعد از قرائت فاتحه توسط دانش آموزان و معلمان، شربت و خرما میانشان توزیع شود.

در کنار این بخشنامه اما جمعی از معلمان هم قسم شده‌اند هزاران قاسم سلیمانی تربیت‌کنند و با این هدف هشتگ‌هایی در فضای مجازی ساخته‌اند.

خوش به حال سردار دل‌ها! البته که برایش گواراست ولی بخشی از این حرکت‌ها می‌تواند مقنعی و زودگذر و بنابه اقتضائات زمان باشد و بخشی از آن ممکن است زیر بار گذر زمان فرسوده و فراموش شود. پس چاره حتما کارهای بلند مدت و ماندگار است مثل وقتی که سردار رشید، جزئی از کتاب‌های درسی شود و بچه‌ها بخوانند و بدانند این قهرمان ملی کیست.

قهرمان‌های ملی بزرگند و معمولا با واژه‌ها توصیف نمی‌شوند، قهرمان‌ها در کلمات

مردم و وطن، فداکاری از جنس آنچه ریزعلی

خواجوی کرد و باعث شد بعد از نیم قرن همچنان در کتاب‌های مدرسه خوانده شود، فداکاری یا از جنس شهید فهمیده، مرحوم حسن امید زاده معلم فداکار و حتی شهیده سهام خیام ۱۲ ساله که در روزی از روزهای جنگ در هویزه وقتی کنار رود مشغول شستن ظرف بود با دیدن سربازان عراقی که شهر را اشغال کرده و به مقدسات توهین می‌کردند، به سمت شان سنگ پرتاب کرد و آنها نیز به رگبارش بپستند.

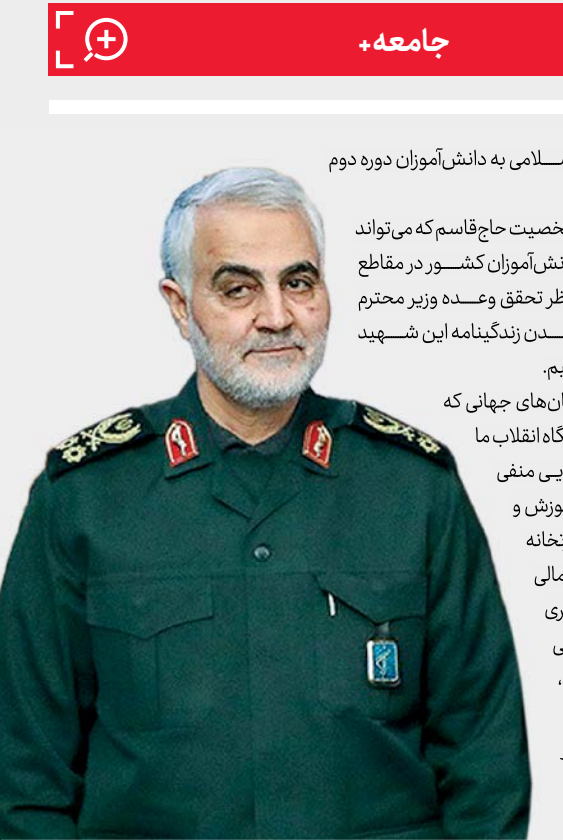
ایران با این‌حال پراز قهرمان ملی است، از عهد قدیم گرفته تا دوران معاصر و همین امروز که همه با هم، همراه شان داریم در یک جغرافیا نفس می‌کشیم. حجم کتاب‌های درسی اما محدود است و این همه قهرمان گلچین نمی‌شوند، باید دستچین شوند و در آن جا نمی‌گیرند پس قهرمان‌ها باید گلچین شوند، باید دستچین شوند و

دانه درشت هایشان انتخاب شوند و کسانی

نیز مثل بسیاری دیگر از دروس کتاب‌های فارسی دوره ابتدایی به نوشتاری دانش آموزان این دوره تبدیل شود. ویژگی‌های شخصیتی حاج قاسم که به عنوان یک روستازاده به درجه سرلشکری در سپاه پاسداران رسید، به گونه‌ای است که می‌توان زندگی او را بدون نیاز به بزرگنمایی و فقط با استفاده از اندکی مهارت نویسندگی، به داستانی جذاب برای کودکان و نوجوانان تبدیل کرد.

از این رو، مولفان درس زندگینامه سردار سلیمانی باید با برجسته ساختن نقاط شاخص ۴۰ سال تلاش و مجاهدت این سردار، ابعاد مختلف شخصیت او را به درستی به دانش آموزان معرفی کنند. علاوه بر کتاب فارسی، کتاب تاریخ دوره دوم متوسطه که به عنوان میحتی عمومی برای دانش آموزان همه رشته‌ها تدریس می‌شود نیز می‌تواند بستری مناسب برای تبیین شخصیت سردار سلیمانی باشد. نویسندگان این کتاب می‌توانند با نگاهی عمیق و تخصصی اقدامات این شهید والا مقام را به عنوان یکی از برجسته‌ترین و ملی‌ترین فرماندهان نظامی تاریخ انقلاب اسلامی به دانش آموزان معرفی‌کنند.

همچنین فعالیت‌های سردار سلیمانی در دوران دفاع مقدس و تلاش‌های ایشان برای اعتلای جایگاه مقاومت در منطقه و صدور پیام انقلاب به کشورهای همسایه موضوعاتی مهم برای معرفی این

شخصیت بزرگ تاریخ انقلاب اسلامی به دانش آموزان دوره دوم متوسطه محسوب می‌شود.

بنابراین با توجه به عظمت شخصیت حاج قاسم که می‌تواند الگویی ارزشمند برای همه دانش آموزان کشور در مقاطع تحصیلی گوناگون باشد، منتظر تحقق وعده وزیر محترم آموزش و پرورش برای اضافه شدن زندگینامه این شهید بزرگوار به کتاب‌های درسی هستیم.

البته ممکن است برخی سازمان‌های جهانی که نگاهشان به تربیت فرزندان با نگاه انقلاب ما متعارض است، واکنش‌هایی منفی نسبت به این اقدام وزارت آموزش و پرورش نشان دهند، اما این وزارتخانه نباید هیچ‌گاه واکنش‌های احتمالی این سازمان‌ها را برای تصمیم‌گیری درباره مطالب کتاب‌های درسی دانش آموزان ما مد نظر قرار دهد، بخصوص وقتی پای یک قهرمان ملی مثل سردار سلیمانی در میان باشد. ^۲